

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ruimte voor MAASdriel - Marensche Waarden

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

26 juni 2009 / rapportnummer 2000-79

1. OORDEEL OVER HET MER

Dekker van de Kamp Landschapsontwikkeling BV heeft het voornemen om een herinrichting door zandwinning uit te voeren in de Marensche Waarden in de gemeente Maasdriel. De zandwinning heeft een omvang van 27 hectare. Voor het voornemen is een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Ten behoeve van de besluitvorming wordt een gecombineerde besluit-m.e.r.- en plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeenteraad van Maasdriel is het bevoegd gezag voor deze procedure.¹

Tijdens de toetsing van het Milieueffectrapport (MER) heeft een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het meest milieuvriendelijk alternatief in het MER naar haar oordeel onvolledig is uitgewerkt. Naar aanleiding hiervan heeft de initiatiefnemer een aanvullende notitie aangeleverd.² De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. De Commissie adviseert de aanvulling bij het ontwerp-bestemmingsplan ter visie te leggen.

De Commissie is van mening dat de **essentiële informatie voor besluitvorming in het MER en de aanvulling daarop aanwezig** is. Het MER is prettig leesbaar en goed geïllustreerd. De beschrijving van milieueffecten in het MER en de achtergrondrapportages is uitgebreid en over het algemeen voldoende onderbouwd. Hoewel alternatieven niet expliciet zijn getoetst aan het doelbereik maken het MER en de aanvulling daarop duidelijk dat de alternatieven niet aan alle projectdoelstellingen voldoen. Het in de aanvulling uitgewerkte meest milieuvriendelijk alternatief levert de grootste bijdrage aan de projectdoelstellingen, vooral omdat dit alternatief ontwikkelkansen voor lastig te realiseren natuurtypen (ooibos) biedt.

In hoofdstuk 2 wordt het oordeel van de Commissie nader toegelicht. In hoofdstuk 3 worden enkele aanbevelingen gedaan voor het vervolgtraject.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

MER

In het MER zijn de milieueffecten van drie alternatieven met elkaar vergeleken. Daarnaast is een “aanzet voor een meest milieuvriendelijke alternatief (mma)” opgenomen en wordt gesproken van optimalisatiemogelijkheden en bouwstenen voor een meer milieuvriendelijke aanpak. De Commissie is van oordeel dat deze aanzet niet kan worden beschouwd als een volwaardig mma. Het is niet duidelijk of het mma uit gaat van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu.

In de richtlijnen voor het MER is aangegeven dat het mma volwaardig recht moet doen aan de (hoofd)doelstelling natuurontwikkeling. De Commissie merkt op dat uit het MER blijkt dat het voorkeursalternatief en het alternatief landbouw niet voldoen aan deze (hoofd)doelstelling.³ Het alternatief natuur

¹ Zie bijlage 1 voor een overzicht van procedurele gegevens, betrokken documenten en de samenstelling van de Commissie. In bijlage 2 is een overzicht van ontvangen zienswijzen en adviezen opgenomen.

² Milieueffectstudie Ruimte voor Maasdriel, deelgebied Marensche Waarden; Uitwerking MER: Meest Milieuvriendelijk Alternatief, Dekker van de Kamp, 13 mei 2009.

³ Zie de conclusies op p. 71 van het MER.

bevat wel een aantal elementen die tot hogere ontwikkelkansen voor natuur leiden. Daarnaast worden in §5.7 en §10.1 optimalisatiemogelijkheden genoemd. De Commissie mist echter een beschouwing over de mogelijkheden en de effecten van verondieping van de huidige en toekomstige zandwinplas. Het MER geeft geen inzicht in de verschillen in natuureffecten (negatieve effecten of natuurwinst) tussen een diepe en ondiepe oplevering van de plas. Zoals reeds aangegeven in het richtlijnenadvies verwacht de Commissie dat ondiepe oplevering tot belangrijke natuurwinst kan leiden en daarmee tot een belangrijke bijdrage aan de natuurdoelstelling van het project. Een beschouwing hierover ziet de Commissie dan ook als essentieel voor de besluitvorming.

Aanvulling

In de aanvulling is voldoende gemotiveerd waarom ondiepe oplevering van de plas geen realistisch onderdeel van het voornemen en daarmee van het mma is. Vervolgens zijn de verschillende optimalisatiemogelijkheden van het plan systematisch uitgewerkt tot een volwaardig mma. Het mma is volgens de in het MER gehanteerde systematiek vergeleken met de andere alternatieven. Dit leidt tot een overzichtelijke totaaltabel, die in het MER ontbrak. De aanvulling maakt duidelijk dat het mma als enige alternatief invulling geeft aan de doelstelling “het vergroten van natuurwaarden”. Vooral de kansen die dit alternatief biedt voor ontwikkeling van ooibos leiden tot een meerwaarde voor natuur.

3. OVERIGE OPMERKINGEN EN AANBEVELINGEN VOOR HET VERVOLG

3.1 Doelstellingen, alternatieven en beoordelingskader

De doelstellingen van het project zijn omschreven in §2.1. van het MER. Een prioritering van deze doelstellingen is niet gegeven. De Commissie constateert dat de alternatieven in het MER niet worden getoetst op basis van doelbereik. Op basis van de effectbepaling kan daarover het volgende worden opgemerkt:

- Vergroten van natuurwaarden: het mma levert een bijdrage aan deze doelstelling; de andere alternatieven compenseren hoogstens het verlies aan natuurwaarden.
- Verbeteren van de landschaps- en beeldkwaliteit: als wordt uitgegaan van de criteria “belevingswaarde” en “landschapswaarden” komt het mma het best tegemoet aan deze doelstelling, het alternatief landbouw het minst.
- Mogelijk maken extensieve recreatie: alle alternatieven scoren positief.
- Extra ruimte voor de rivier: de alternatieven leveren op zichzelf een minimale bijdrage aan hoogwaterbescherming. Mogelijk levert het plan in combinatie met reactivering van de oude Maasarm hieraan een bijdrage, maar het MER geeft daar alleen globaal inzicht in.

Overigens is het opmerkelijk dat een “alternatief landbouw” in het MER is opgenomen, terwijl geen van de projectdoelstellingen een landbouwkundige insteek heeft.

De Commissie constateert dat het beoordelingscriterium “landschap” bestaat uit een aantal subcriteria die weinig relatie met elkaar hebben. Dit geldt vooral voor de subcriteria “landbouw” en “recreatie”.

Toekomstige opening oude Maasarm

Het openen van de oude Maasarm (door middel van verwijderen van de Alemse dam) is geen onderdeel van het voornemen. Het voornemen heeft echter wel tot doel een bijdrage te leveren aan (toekomstige) rivierverruiming. Daarom is in het MER geanalyseerd in hoeverre het voornemen en de eventuele opening van de Maasarm elkaar beïnvloeden. Uit het MER maakt de Commissie op dat de wederzijdse invloed beperkt is. De alternatieven lijken, in combinatie met het verwijderen van de dam, een extra bijdrage aan hoogwaterbescherming te kunnen bieden, maar doordat de gehanteerde uitgangspunten verschillen is het werkelijke effect onzeker. De verwijdering van de dam zal een aanzienlijk rivierkundig effect hebben.

■ Wanneer besloten wordt tot opening van de oude Maasarm zal aanvullend onderzoek nodig zijn om inzicht te krijgen in de gevolgen voor de planonderdelen van de Marensche Waarden en de optimalisatiemogelijkheden.

3.2 Waterkwaliteit

Onderdeel van het voornemen is de inrichting van een strandbad. Op basis van het MER wordt geconcludeerd dat de waterkwaliteit niet of nauwelijks negatief wordt beïnvloed door het voornemen en dat de waterkwaliteit in de toekomst zal verbeteren. Dat wil echter niet zeggen dat de waterkwaliteit voldoende is voor de inrichting van een strandbad. In de nabijgelegen “Zandmeren” treedt in de huidige situatie regelmatig algenbloei op, mede omdat weinig doorstroming plaatsvindt.⁴

De beoordeling van de effecten op de waterkwaliteit is gebaseerd op hoeveelheden zwevend stof en nutriënten. De toepassing van “roofgrond”⁵ in de zandwinplas kan echter leiden tot toename van concentraties zware metalen (vooral zink). Dit komt niet in het MER tot uitdrukking.

De Commissie adviseert om:

- bij de toepassing van roofgrond rekening te houden met de kwaliteit daarvan, waarbij vooral concentraties zware metalen van belang zijn;
- de waterkwaliteit te monitoren ten behoeve van de toekomstige inrichting van het strandbad, gelet op de ervaring bij de Zandmeren.

3.3 Geluidhinder

Volgens het MER leidt de zandwinning bij de woonboten tot forse overschrijdingen van de grenswaarden voor geluidhinder. Ook bij andere woningen treedt geluidhinder op, ook al blijven geluidniveau's binnen wettelijke grenswaarden. In het MER worden verschillende geluidreducerende maatregelen benoemd. Het is echter niet duidelijk welke maatregelen daadwerkelijk onderdeel uitmaken van het voorkeursalternatief.⁶

⁴ De eventuele toekomstige opening van de oude Maasarm zal leiden tot meer doorstroming in de Marensche Waarden, maar op basis van het MER kunnen geen eenduidige conclusies worden getrokken over het effect daarvan op de waterkwaliteit.

⁵ De toplaag van de winningslocatie, die vanwege de samenstelling niet vermarktbaar is.

⁶ Op p. 121 van het MER wordt alleen gesteld dat optimalisaties zullen worden meegenomen bij de uitvoering van het project, voorzover deze “daadwerkelijk uitvoerbaar” zijn.

- De Commissie adviseert om bij nadere uitwerking van het voornemen aan te geven welke mitigerende maatregelen getroffen zullen worden om hinder door geluid en trillingen te voorkomen of te beperken.

In het MER wordt geen aandacht besteed aan de (geluid)hinder in de gebruiksfase. Een druk bezocht strandbad zou kunnen leiden tot een toename van verkeer en daarmee samenhangende effecten. Voor de keuze tussen de alternatieven is dit niet essentieel.

- Bij besluitvorming over de nadere inrichting van het gebied na afloop van de zandwinning zal aandacht besteed moeten worden aan de ontsluiting van het gebied, parkeermogelijkheden en de mogelijke effecten voor de omgeving.

BIJLAGE 1: Projectgegevens

Initiatiefnemer: Dekker Van de Kamp Landschapsontwikkeling B.V.

Bevoegd gezag: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Maasdriel

Besluit: Wijziging bestemmingsplan

Activiteit: Herinrichting van het gebied de Marensche Waarden in de gemeente Maasdriel ten behoeve van natuur en recreatie, door middel van zandwinning in een gebied met een oppervlakte van 27 ha.

Betrokken documenten:

- Milieueffectstudie Ruimte voor Maasdriel Deelgebied Marensche Waarden, Herinrichting door zandwinning; Royal Haskoning, 16 oktober 2008.
- Aanvullend hydrologisch onderzoek ten behoeve van het MER Marensche Waarden; Grontmij, 15 juli 2008.
- Natuuronderzoek Marensche Waarden; Jos Rademakers, Ecologie en Ontwikkeling, 16 juli 2008.
- Aanvullende rivierkundige berekeningen Marensche Waard; Royal Haskoning, 8 september 2008.
- Roofgrondonderzoek Marensche waarden; Grontmij, 27 november 2008.
- Modelonderzoek naar effecten met betrekking tot het aspect 'grondwater'; Grontmij, 31 maart 2009.
- Milieueffectstudie Ruimte voor Maasdriel Deelgebied Marensche Waarden, Uitwerking MER: Meest Milieuvriendelijke Alternatief; Royal Haskoning, 14 mei 2009.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumstandigheden of te onderzoeken alternatieven. Een overzicht van de zienswijzen en adviezen is opgenomen in bijlage 2.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: 'Het Carillon' op 31 oktober 2007

aanvraag advies over reikwijdte en detailniveau: 31 oktober 2007

ter inzage legging startnotitie: 1 november tot en met 12 december 2007

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 20 december 2007

kennisgeving MER: 4 maart 2009

aanvraag toetsingsadvies: 24 februari 2009

ter inzage legging MER: 5 maart t/m 15 april 2009

aanvulling op het MER: 14 mei 2009

toetsingsadvies uitgebracht: 26 juni 2009

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing inventariseert de Commissie eerst of er tekortkomingen zijn in het voldoen aan de (vooraf) gestelde eisen. Vervolgens beoordeelt de Commissie de ernst van de eventuele tekortkomingen. Daarbij staat de vraag centraal of de benodigde informatie aanwezig is om het milieubelang een voldoende plaats te geven bij de besluitvorming. Is dat naar haar mening niet het geval dan signaleert de Commissie dat er sprake is van een zogenoemde 'essentiële tekortkoming'. De Commissie adviseert dan dat die informatie alsnog beschikbaar komt, alvorens het besluit wordt genomen. Overige tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. Deze werkwijze impliceert dat de Commissie zich in het advies tot hoofdzaken beperkt en niet ingaat op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. S.R.J. Jansen
drs. P.J. Jongejans (secretaris)
drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
dr. M. van der Perk
drs. F. Wijnants

BIJLAGE 2: Lijst van zienswijzen en adviezen

1. waterschap Rivierenland, Tiel
2. Gelders Genootschap, Arnhem
3. Rijkswaterstaat Limburg, Maastricht
4. H.D.M. Maas en T. Vrielink, Alem
5. Natuurmonumenten, 's Graveland
6. N.V. Nederlandse Gasunie, Groningen
7. Provincie Gelderland, Arnhem
8. H.J.J. Koers mede namens vijf omwonenden, Alem
9. M. Goudeau, Alem
10. P.S. van Walree, Alem
11. A. Leer in 't Veld, Alem
12. O.B.J. N. Brink, Alem
13. A. Sevrijns, Alem
14. A. de Leeuw, Alem
15. A.H. de Leeuw, Alem

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Ruimte voor MAASdriel - Marensche Waarden

Dekker van de Kamp Landschapsontwikkeling BV heeft het voornemen om een herinrichting door zandwinning uit te voeren in de Marensche Waarden in de gemeente Maasdriel. De zandwinning heeft een omvang van 27 hectare. Voor het voornemen is een wijziging van het bestemmingsplan nodig. Ten behoeve van de besluitvorming wordt een gecombineerde besluit-m.e.r.- en plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeenteraad van Maasdriel is het bevoegd gezag voor deze procedure.

ISBN: 978-90-421-2718-0

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

